

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD DEN HAAG

Datum 23 oktober 2025
Betreft Beantwoording schriftelijk overleg Landbouw- en Visserijraad
27-28 oktober 2025

Geachte Voorzitter,

Met deze brief beantwoorden wij de vragen van de leden van de VVD- en BBB-fracties in de Tweede Kamer die zijn gesteld tijdens het schriftelijk overleg van 15 september jl. over de Landbouw- en Visserijraad (hierna: Raad) van 27-28 oktober a.s.

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Landbouw- en Visserijraad van 27 en 28 oktober 2025 en richten hun inbreng op het onderdeel visserij.

ICES-adviezen en vangstmogelijkheden

De leden van de VVD-fractie vragen of de staatssecretaris kan toelichten hoe hij binnen de Europese onderhandelingen inzet op maatwerk bij de uitwerking van de International Council for the Exploration of the Sea (ICES)-adviezen, zodat verschillen tussen subbestanden en visgronden beter tot uitdrukking komen. In het bijzonder vragen deze leden hoe wordt omgegaan met de situatie bij Noordzeekabeljauw, waar één subbestand feitelijk bepalend is voor het totale beheerbesluit. Is het volgens de staatssecretaris wenselijk om binnen ICES of in Europese Unie (EU)-verband te bevorderen dat subbestanden afzonderlijk kunnen worden beoordeeld en beheerd en zo ja, welke ruimte ziet hij daarvoor?

Antwoord

Voor kabeljauw speelt inderdaad dat er drie subbestanden zijn waarvan bekend is dat tussen deze bestanden vermenging plaatsvindt, maar het is onbekend in welke mate deze bestanden mengen. Daarmee hebben maatregelen op de twee noordelijke bestanden dus ook effect op de staat van het zuidelijke bestand. Door deze relatie tussen de bestanden ziet de staatssecretaris beperkte mogelijkheden om de subbestanden afzonderlijk te beheren.

Om meer zicht te krijgen op de relatie tussen deze bestanden is aanvullend genetisch onderzoek nodig. Dit onderzoek is al in gang gezet maar gezien de complexiteit en de

noodzaak ook trends inzichtelijk te krijgen is het te verwachten dat dit nog wel enkele jaren zal duren. Daarnaast zal de staatssecretaris blijven pleiten voor aanvullend onderzoek naar de impact van o.a. klimaatverandering. Dit met het doel om de mogelijke migratie van de kabeljauwpopulatie als gevolg hiervan mee te kunnen nemen bij het bestandsbeheer. Het is op dit moment niet duidelijk of en wanneer dit zou kunnen worden meegenomen in de bestandsadviezen.

In het ICES-advies staat dat er alternatieve scenario's zijn om af te wijken van een nulvangst voor alle drie de subbestanden, wat uiteraard grotere risico's voor het herstel van het bestand met zich meebrengt. De staatssecretaris zal, zoals ook aangegeven in de geannoteerde agenda voor de Raad (Kamerstukken II, 21501-32, nr. 1730), zich blijven inzetten om de sociaaleconomische impact zoveel mogelijk te beperken.

De leden van de VVD-fractie vragen daarnaast hoe in de tussenliggende periode wordt geborgd dat ondernemers in de visserijsector kunnen blijven investeren en plannen kunnen maken. Ook vragen deze leden hoe het staat met de voortgang van het eerder aangekondigde traject om vangstadadviezen meerjarig vast te stellen, zodat er meer stabiliteit en voorspelbaarheid ontstaat voor de sector.

Antwoord

De staatssecretaris deelt de wens om meer stabiliteit en voorspelbaarheid te creëren voor de visserijsector. Nederland brengt dit onderwerp actief in tijdens de relevante Europese besprekingen, met name in het kader van de evaluatie van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB). Zoals eerder aan de Kamer gemeld (o.a. Kamerstukken II, 21501-32, nr. 1706), wordt voor een aantal bestanden die enkel door de Europese Unie (EU) worden beheerd, reeds ingezet op de mogelijkheid van meerjarige vaststelling van vangstadadviezen. Daarbij wordt tevens onderzocht voor welke andere bestanden dit haalbaar en wenselijk is. De staatssecretaris merkt daarbij op dat een meerjarige vaststelling kan bijdragen aan stabiliteit, maar dat dit in jaren met lage bestandsinschattingen er ook toe kan leiden dat lage vangstniveaus voor meerdere jaren worden vastgelegd.

ICCAT

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de onderwerpen die in het kader van The International Commission for the Conservation of Atlantic Tunas (ICCAT) aan de orde komen en benadrukken dat proportionaliteit en wetenschappelijke onderbouwing leidend dienen te blijven bij eventuele besluitvorming.

De leden van de VVD-fractie merken tot slot op dat vereenvoudiging en werkbaarheid van visserijregelgeving voor deze leden een blijvend aandachtspunt is en dat dit onderwerp opnieuw zal worden ingebracht zodra het in een volgende Raad is geagendeerd.

Antwoord

En marge van de Landbouw- en Visserijraad van 22-23 september 2025 heeft het Deens voorzitterschap een informele lunch georganiseerd over de vereenvoudiging van regelgeving. De staatssecretaris heeft daar de voor het kabinet prioritaire onderwerpen benoemd, zoals de vereenvoudiging van de technische maatregelenverordening om

innovatie en modernisering te stimuleren, een alternatief voor de aanlandplicht, de aanpassing van de meerjarenplannen om meer stabiliteit en rechtszekerheid voor ondernemers te creëren en proportionaliteit en vermindering van administratieve lasten bij de uitwerking van de controleverordening. De staatssecretaris zal hiervoor aandacht blijven vragen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de Landbouw- en Visserijraad van 27 en 28 oktober 2025. Deze leden hebben daarover nog enkele op- en aanmerkingen.

De leden van de BBB-fractie steunen dat er wordt gesproken over het voor boeren eenvoudiger en aantrekkelijker maken om mee te doen aan de groene transitie binnen het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Deze leden vragen de minister echter wat de groene transitie inhoudt. Is dit op basis van vrijwilligheid? Geldt dat er een soort stip op de horizon is waar alle boeren in Europa naartoe aan het werken zijn? Naar welk soort landbouw is Europa in transitie?

Antwoord

De inzet van boeren op de groene doelen binnen het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) bestaat uit een combinatie van verplichte basisvoorwaarden en vrijwillige deelname aan stimulerende maatregelen. Zo stelt de Europese Commissie in de nieuwe GLB plannen voor dat boeren moeten voldoen aan een basisniveau van goede landbouwpraktijken (het z.n. “Farm Stewardship”, dat zich richt op dat boeren in de dagelijkse praktijk actief bijdragen aan behoud en verbetering van het onder meer het milieu), gekoppeld aan het “Do no significant harm”-principe. Onder dit principe wordt gewaarborgd dat landbouwactiviteiten geen significante schade toebrengen aan onder andere milieu- en biodiversiteitsdoelstellingen. Daarbovenop is er een vrijwillige deelname aan publieke diensten ten behoeve van natuur, milieu, klimaat en/of dierenwelzijn, zoals de Agromilieu- en Klimaatacties. Voor deelname aan deze publieke diensten ontvangen boeren dan een vergoeding. Deze in het toekomstige GLB beoogde nieuwe acties maken het mogelijk onderdelen van de huidige ecoregeling beter te combineren met het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb). Dat maakt het, volgens de Commissie, voor boeren eenvoudiger en overzichtelijker om hieraan deel te nemen.

De inzet op groene doelen binnen het GLB vind ik belangrijk en daarbij ook het beter belonen van publieke diensten die boeren hiervoor leveren. Daarom ben ik ook positief over de mogelijkheid om maatregelen uit de ecoregeling en het ANLb beter te stroomlijnen, en over de ruimere mogelijkheden om publieke diensten te vergoeden, zoals beschreven in het BNC-fiche van september 2025 (Kamerstuk 22 112, nr. 4147). Het is belangrijk dat lidstaten daarbij voldoende flexibiliteit behouden bij de invulling van de groene doelen van het GLB zodat lidstaten zelf kunnen bepalen welke interventies en vormen van innovatie het beste passen bij nationale en regionale opgaven en omstandigheden. Er is dus geen EU-blauwdruk hiervoor. Tegelijkertijd vind ik het van belang dat de groene architectuur binnen het GLB moet blijven garanderen dat alle lidstaten daadwerkelijk bijdragen aan de beoogde gezamenlijke EU-doelstellingen.

De leden van de BBB-fractie lezen dat er ook zal worden gesproken over het behoud van een gelijk speelveld. Deze leden vragen of de minister bereid is om tijdens de Raad opnieuw de zorgen van Nederland in te brengen als het gaat over MERCOSUR en het onderwerp gelijk speelveld?

Antwoord

Tijdens de Raad zal, onder het agendapunt over het GLB na 2027, worden gesproken over een gelijk speelveld in de Europese Unie (EU) voor de groene architectuur van het toekomstige GLB. Dit onderwerp heeft geen betrekking op handelsverdragen. De minister verwacht echter dat er onder het agendapunt marktsituatie de gelegenheid zal zijn om aan te geven dat het EU-Mercosur akkoord in Nederland politiek gevoelig ligt, en dat de kabinetspositie momenteel opgesteld wordt. De minister ziet dat er grote zorgen zijn in Nederland over het ongelijke speelveld dat kan ontstaan. Bij het opstellen van de kabinetsappreciatie worden de geopolitieke en economische kansen afgewogen met de effecten die het akkoord mogelijk heeft op de landbouwsector.

De leden van de BBB-fractie hebben kennisgenomen van het standpunt over de ICCAT-jaarvergadering. Deze leden steunen de Nederlandse opstelling, evenals de inzet met betrekking tot de vaststelling van de vangstmogelijkheden in de Oostzee.

De leden van de BBB-fractie maken zich zorgen over de vangstadadviezen voor makreel, in het bijzonder over de opstelling van de zogenoemde derde landen: het Verenigd Koninkrijk, de Faeröer en Noorwegen. Deze landen houden zich niet aan het wetenschappelijke advies van ICES, waardoor Nederlandse vissers onevenredig worden geraakt. Deze leden verzoeken de staatssecretaris zich krachtig in te zetten richting deze landen, opdat zij zich aan de afgesproken, wetenschappelijk verantwoorde quota houden, en zo nodig sanctiemaatregelen te ondersteunen.

Antwoord

Het vangstadadvies voor makreel is inderdaad zorgwekkend. De staatssecretaris zal, wanneer dit aan de orde is, de Commissie wijzen op de noodzaak om de derde landen, inclusief de genoemde derde landen, aan te sporen om hun gezamenlijke verantwoordelijkheid te nemen voor een duurzaam beheer van het bestand. Daarbij wil de staatssecretaris opmerken dat er de afgelopen jaren met de genoemde landen wel overeenstemming is bereikt over de doorvertaling van de wetenschappelijke adviezen naar vangstmogelijkheden. Echter is er geen overeenstemming over hoe deze vangstmogelijkheden worden verdeeld over de vissende landen waardoor overbenutting een feit is. Op moment van schrijven is voor makreel voor 2026 nog geen overeenstemming tussen de desbetreffende derde landen en de EU over de totale vangstmogelijkheden.

De leden van de BBB-fractie zijn verheugd dat het voor Nederland belangrijke tongbestand met 21 procent wordt verhoogd. Zij steunen de lijn van de staatssecretaris om alternatieve scenario's te verkennen voor de kabeljauwquota, aangezien het met één van de subbestanden niet goed gaat.

Deze leden ontvangen hierover graag nadere informatie in de vorm van een brief, waarin wordt toegelicht hoe de opsplitsing van de bestanden is vormgegeven.

Antwoord

Voor tong is een positief vangstadadvies afgegeven van 16,4% ten opzichte van het vangstadadvies van vorig jaar. Ten opzichte van de vastgestelde totale vangstmogelijkheden voor 2025 is het vangstadadvies een toename in vangstmogelijkheden van 25%. Dit verschil komt doordat de vangstmogelijkheden voor 2025 lager zijn vastgesteld dan het advies. De staatssecretaris zal zich inzetten om de vangstmogelijkheden voor 2026 wel in lijn te laten zijn met het vangstadadvies.

Voor kabeljauw speelt dat er drie subbestanden zijn waarvan bekend is dat tussen deze bestanden vermenging plaatsvindt, maar het is onbekend in welke mate deze bestanden mengen. Daarmee hebben maatregelen op de twee noordelijke bestanden dus ook effect op de staat van het zuidelijke bestand. Om meer zicht te krijgen op de relatie tussen deze bestanden is aanvullend genetisch onderzoek nodig. Dit onderzoek is al in gang gezet maar vergt tijd.

De onderhandelingen met het Verenigd Koninkrijk en Noorwegen over kabeljauw moeten nog beginnen. De Commissie onderhandelt namens de lidstaten. Het mandaat van de Commissie voor de vangstonderhandelingen is vertrouwelijk. Wanneer de onderhandelingen zijn afgerond zal de staatssecretaris u per brief informeren over wat de uitkomst voor de verschillende subbestanden betekent.

De leden van de BBB-fractie steunen de staatssecretaris in zijn aanpak en de onderhandelingen over het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB). Deze leden vragen hem bijzondere aandacht te besteden aan de pelagische sector en doen een nadrukkelijk beroep op hem om zich in te zetten voor een herziening van de Haagse preferenties.

Antwoord

De staatssecretaris beoordeelt de verlaging van de vangstadviesen voor meerdere pelagische visbestanden als zorgelijk. In de Landbouw en Visserijraad van 22-23 september 2025 (Kamerstukken II, 21501-32, nr. 1729) heeft de staatssecretaris daarom reeds aangegeven dat de toepassing van de Haagse preferenties in dat kader opnieuw tegen het licht gehouden moet worden. De staatssecretaris zoekt hiervoor steun bij andere betrokken lidstaten.

De leden van de BBB-fractie zijn verheugd dat de subsidieregeling 'Vernieuwing in de keten visserij en aquacultuur' opnieuw is opengesteld, met een hoger budget. Deze leden hopen dat van deze regeling ruim gebruik zal worden gemaakt en vragen of ook de binnenvisserij hiervoor in aanmerking komt, dan wel of voor deze groep een aparte regeling zal worden ontwikkeld.

Antwoord

De staatssecretaris heeft ervoor gekozen om onder de 'Vernieuwing in de keten van visserij en aquacultuur' onder het Europees Fonds voor Maritieme Zaken, Visserij en Aquacultuur (EMFAF) visserij- en aquacultuurondernemingen onderdeel te maken van de

doelgroep. Visserijondernemingen die actief zijn in de binnenvisserij vallen hiermee binnen de doelgroep en komen in beginsel in aanmerking voor subsidie.

De leden van de BBB-fractie maken zich zorgen over de moeizamer verlopende onderhandelingen met het Verenigd Koninkrijk, Noorwegen en de Faeröer. Deze landen houden zich niet aan het wetenschappelijke advies van ICES, hetgeen de onderhandelingen bemoeilijkt en de positie van de Nederlandse vissers verder onder druk zet.

De leden van de BBB-fractie constateren dat voor blauwe wijting een verlaging van 41 procent wordt voorgesteld, als gevolg van een gemankeerde survey die onder slechte weersomstandigheden is uitgevoerd. Hierdoor is de bestandsschatting vertekend, terwijl het bestand zich nog boven de veilige biologische grenzen bevindt. Deze leden verwijzen in dit verband naar het position paper van de EAPO en pleiten voor toepassing van het stabilisatiemechanisme, waarmee de reductie zou worden beperkt tot 20 procent (EAPO, 3 oktober 2025, 'EU pelagic industry position paper on fishing opportunities and Coastal States negotiations for pelagic stocks for 2026', <https://www.eapo.com/swfiles/files/download.php?myfile=EAPO-NPWG-position-paper-fishing-opportunities-2026.pdf>). Deze leden vragen de staatssecretaris om zich hiervoor hard te maken gezien de sociaal-economische impact.

Antwoord

Hoezeer de staatssecretaris zich ook de frustratie van de sector kan voorstellen dat een klein verschil in percentages in het advies de demping naar -20% weerhoudt, ziet hij geen ruimte om tegen het hoofdlijnenadvies van ICES in te gaan. De juridische kaders van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid maken dat de EU in haar onderhandelingsinzet het hoofdlijnenadvies van ICES moet volgen. Het hoofdlijnenadvies biedt geen ruimte dan wel andere percentages om in deze onderhandelingen hiervan af te wijken. Nederland vraagt al enige tijd aandacht voor het beter kunnen meewegen van sociaaleconomische aspecten in de onderhandelingen rondom de *Total Allowable Catch* (TAC's). Momenteel is er geen ruimte om van het hoofdlijnenadvies af te wijken. Daarom brengt Nederland dit punt ook in, in het kader van de evaluatie van het GVB. De staatssecretaris wijst erop dat voor 2023 het hoofdlijnenadvies van +81% ook onverkort is overgenomen.

De leden van de BBB-fractie merken op dat de pelagische vangstadviezen voor 2026 over de gehele linie zeer negatief zijn, buiten de schuld om van de Nederlandse vissers. Deze leden wijzen op de aanzienlijke sociaaleconomische impact en vragen de staatssecretaris om, binnen de wetenschappelijke adviezen, te bezien welke mogelijkheden er zijn om de gevolgen voor de sector te verzachten. Deze leden vragen de staatssecretaris hierover met de sector in gesprek te gaan.

Antwoord

De staatssecretaris beoordeelt de verlaging van de vangstadviezen voor meerdere pelagische visbestanden als zorgelijk. De dalende trend van veel pelagische visbestanden, zoals makreel, blauwe wijting en Noordzeeharing, maakt de discussie over robuuste verdeelsleutels nog urgenter. De staatssecretaris zal zich in de Raad ervoor inzetten dat hierop voortgang wordt geboekt, met oog voor de Nederlandse belangen in deze discussies. De staatssecretaris is hierover voortdurend in gesprek met de sector.

De leden van de BBB-fractie wijzen erop dat binnen het ICES-advies voor Noordzeeharing een alternatieve optie bestaat, gebaseerd op de langetermijnbeheerstrategie (LTMS), waarmee de reductie kan worden beperkt tot 20 procent in plaats van 29,9 procent. Deze leden verzoeken de staatssecretaris deze optie te betrekken bij de onderhandelingen.

Antwoord

Het klopt dat recentelijk een aanvullend ICES-advies is gepubliceerd binnen het bestaande advies voor Noordzeeharing waarin het lange termijn beheerplan (LTMS) voor een reductie zou kunnen zorgen tot 20%. Zoals aangegeven in de geannoteerde agenda voor de Raad van 22- 23 september (Kamerstukken II, 21501-32, nr. 1730), zullen de discussies over het vaststellen van een LTMS voor dit bestand voortgezet worden. De staatssecretaris acht het van belang dat er een trilateraal akkoord komt op een beheerplan, met het oog op meer stabiliteit in de jaarlijkse adviezen en waarborging van duurzaamheid van deze visserij. Het wel of geen akkoord bereiken op de LTMS heeft effect op de mogelijkheid om de reductie toe te kunnen passen. Deze optie zal dan ook onderdeel van de onderhandelingen zijn, waarbij de EU voor de uitkomst ook afhankelijk is van het Verenigd Koninkrijk en Noorwegen.

De leden van de BBB-fractie merken op dat enkele supermarkten, naar aanleiding van oproepen van natuurorganisaties, hebben besloten makreel uit de schappen te halen. Dit heeft grote gevolgen voor vissers en verwerkers, terwijl juist overbevissende kuststaten buiten de EU verantwoordelijk zijn voor de druk op het bestand. Aangezien het ICES-advies voor 2026 een vangst van 174.357 ton toestaat, achten deze leden deze vangsten wetenschappelijk verantwoord en zien zij geen reden waarom makreel niet zou mogen worden verkocht en geconsumeerd. Zij verzoeken de staatssecretaris hierover het gesprek aan te gaan met de betrokken supermarkten.

Antwoord

De staatssecretaris wil inderdaad benadrukken dat ondanks de sterke daling van de makreelbestanden, ICES wel een vangstadvisie heeft gegeven dat aangeeft dat makreel voor een hoeveelheid van ruim 174 000 ton duurzaam gevangen kan worden. Met andere woorden, de aangelande makreel van de Nederlandse vissers wordt binnen de afgesproken quota duurzaam gevangen. De ontstane situatie benadrukt het belang van het komen tot overeenstemming over de verdeelsleutel voor de vangstmogelijkheden, naast vanzelfsprekend het belang van de overeenstemming op de vangstmogelijkheden. Het is aan supermarkten en keurmerken om op basis van de beschikbare informatie een afweging te maken. De staatssecretaris is bereid in gesprek te gaan met het CBL om te horen hoe zij tot hun besluit zijn gekomen.

De leden van de BBB-fractie willen dat visserij-innovatie, en in het bijzonder de PULS-visserij, weer op de Europese agenda wordt geplaatst. Zij benadrukken dat innovatie binnen de sector essentieel is om zowel de ecologische als de economische duurzaamheid van de visserij te versterken. In dat kader pleiten deze leden ervoor dat wetenschappelijk onderzoek naar de effecten en mogelijkheden van PULS-visserij opnieuw wordt opgepakt en op Europees niveau wordt erkend. Deze leden vragen de staatssecretaris zich in te zetten om dit onderwerp in Brussel opnieuw onder de aandacht te brengen en zich daar krachtig voor uit te spreken.

Daarnaast vragen zij ook om andere visserijontwikkelingen onder de aandacht te brengen zodat deze snel geïmplementeerd kunnen worden.

Antwoord

De staatssecretaris heeft kennisgenomen van de aangenomen motie waarin de Kamer de regering verzoekt om zich in te zetten voor de herintroductie van pulsvisserij en hernieuwd wetenschappelijk onderzoek onder begeleiding van ICES (Kamerstuk 21501-20, nr. 2326). De Nederlandse visserij is innovatief en dat wil het kabinet blijven ondersteunen. De staatssecretaris zet daarom alles op alles om de pulsvisserij weer mogelijk te maken in Europa. Ook heeft de staatssecretaris hierbij aandacht voor nieuwe visserijinnovaties, zoals bijvoorbeeld de flomo-kuil. Daarom heeft de staatssecretaris in maart 2025 al een diversenpunt ingebracht op de Landbouw- en Visserijraad, dat breed gesteund werd door andere lidstaten (Kamerstukken II, 21501-32, nr. 1703). Hierin heeft de staatssecretaris wederom de aandacht gevraagd voor het toekomstperspectief voor de visserij en het belang van innovatie benadrukt. Daarnaast brengt de staatssecretaris de puls en andere innovaties in zijn bilaterale contacten met collega's uit andere lidstaten en de Commissie onder de aandacht. Dit zal de staatssecretaris blijven doen. Mede op basis van de aangenomen motie zal de staatssecretaris u later dit jaar informeren over zijn verdere inzet op dit dossier.

Hoogachtend,

Femke Marije Wiersma
Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Jean Rummenie
Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur